

— забезпечення структурної незалежності шляхом розроблення прозорої процедури призначення та звільнення вищих керівників;

— забезпечення ефективного нагляду за додержанням законності у діяльності органу;

— закріплення обов'язку звітувати про результати діяльності не тільки керівництву держави, а й громадськості (Скулиш Є. Д. Проблеми питання створення Державного бюро розслідувань / Є. Д. Скулиш // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). — 2013. — № 2. — С. 60–71. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2013_2_10).

Окрім здійснення досудового розслідування корупційних правопорушень, згадані органи мають також інші спеціальні завдання. Так, на ДБР буде покладено здійснення комплексних заходів щодо запобігання злочинам катування і пов'язаним із ними злочинам і досудове розслідування таких злочинів, вчинених працівниками правоохоронних органів.

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук *Кіслиця Ірина Олександрівна*.

Мельничук Д. Р., Климишина А. Є.

студентки 1-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ НОВОГО ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ — ДЕРЖАНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

Історія створення Державного бюро розслідувань (далі ДБР) розпочинається задовго до прийняття Закону України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 року. Запровадження в Україні такого правоохоронного органу доволі тривала й бере свій початок від указу Президента «Про Національне бюро розслідувань України» від 24.04.1997. Але існування цього органу виявилось неефективним та недовгим, оскільки окремі його положення (Про національне бюро розслідувань: Указ Президента України від 24.04.1997 року № 371 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19>), зокрема ті, що стосуються визначення основних завдань, структури Національного бюро розслідувань, порядку її затвердження, граничної чисельності працівників і штатно-

го розпису, а також підпорядкованості директора бюро, рішенням Конституційного Суду від 6.07.1998 року були визнані неконституційними.

Наступною спробою можна вважати формування Президентом Віктором Ющенком у 2005 році робочої групи з розроблення концепції створення та організації діяльності Національного бюро розслідувань. Однак вона так і не розпочала свою законотворчу роботу. За три роки глава держави указом «Про ліквідацію деяких допоміжних органів і служб, утворених Президентом України» від 6.08.2008 припинив існування цієї робочої групи. Оскільки, були відсутні дієві результати згаданих робочих груп, то це і призвело до їх ліквідації в 2008 році згідно з Указом Президента України (Про ліквідацію деяких допоміжних органів і служб, утворених Президентом України: Указ Президента України від 06.08.2008 р. № 693/2008 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/693/2008>).

1. Кримінальним процесуальним кодексом від 13.04.2012 р. (Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 року № 4651-VI [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 2013. — № 9–10, № 11–12, № 13. — Ст. 88. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>) передбачено створення до 20 листопада 2017 р. нового правоохоронного органу, наділеного правом провадження досудового слідства ДБР, на яке буде покладено ряд завдань, серед яких є здійснення досудового розслідування (поряд із Національною поліцією, Службою безпеки України) корупційних правопорушень, вчинених вищими посадовими особами в Україні. Згідно з прийнятим законом, ДБР є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції (Про державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. № 794-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19>). Зокрема передбачено, що до повноважень ДБР належатиме розслідування злочинів, скоєних працівниками правоохоронних органів, службовими особами, які займають особливо відповідальне становище, суддями, службовими особами Національного антикорупційного бюро України, а також військових злочинів. Більшість повноважень ДБР переходить безпосередньо від органів прокуратури, які тепер будуть позбавлені всіх своїх слідчих функцій на користь ДБР та новоствореного Національного антикорупційного бюро України.

Пріоритетним напрямом антикорупційної політики в Україні стала радикальна зміна підходів до запобігання і боротьби з корупцією, поєднана із удосконаленням національного антикорупційного законодавства та реформуванням правоохоронних органів. Це зумовлено

тим, що проведення основоположних реформ у державі неможливе за такого масштабного рівня поширення корупції у всіх сферах життєдіяльності, у тому числі в органах державної влади, суду і правоохоронних структурах. Саме тому було запропоновано створити новий орган — Державне бюро розслідувань.

На нашу думку, створення ДБР є необхідним кроком у боротьбі з корупційними злочинами, але лише прийняття Закону не достатньо для повноцінного функціонування цього органу, адже існує багато проблемних питань щодо практичної реалізації норм згаданого закону, а саме: формування керівного складу ДБР та його заступників, затягувало початок функціонування ДБР і обрання Конкурсною комісією керівників усіх підрозділів центрального апарату та керівників його територіальних управлінь. 10 травня було оголошено конкурс на посади директора та заступників директора бюро, який тривав ще півтора роки. Лише 16 листопада 2017 року комісія визначила переможців. З цього часу розпочався відлік часу для запуску ДБР, керівництво якого поставило пріоритетну мету — розпочати побудувати бюро та роботу менше, ніж за рік — без залучення політичних інститутів, але з підтримкою громадянського суспільства та міжнародної спільноти. 27 листопада 2018 року ДБР почало здійснювати правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення та розслідування злочинів, віднесених до його повноважень.

На сьогодні Державне бюро розслідування лише розпочинає свою повноцінну роботу. Це пов'язано зі складнощами підбору персоналу, великою кількістю справ, які має передати прокуратура. На сьогодні вже остаточно визначено, що ДБР буде займатися тільки слідством, за виключенням справ, які стосуються НАБУ, тобто корупційних справ вищого ешелону влади і тих справ, які стосуються тероризму оскільки вони підслідні Службі безпеки України. На сьогодні потрібно створити стратегічний план розвитку ДБР, створити центральний апарат, набрати співробітників (слідчий апарат та оперативників), створити територіальні органи.

На сьогодні виникає низка проблем, зокрема вирішення питань щодо оплати праці персоналу новоствореного органу, її співвідношення з аналогічною заробітною платою персоналу Національного антикорупційного бюро, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Національного агенство з питань запобігання корупції. Ще одним не вирішеним питанням є контроль за діяльністю ДБР, його звітності перед громадськістю.

Вважаємо, що необхідними передумовами ефективного функціонування Державного бюро розслідувань в Україні як складової системи органів правопорядку держави слід вважати чітке визначення завдань щодо декриміналізації суспільних відносин у певних сферах

життєдіяльності, створення необхідних інструментів для їх реалізації, підзвітність органів громадянському суспільству та персональну відповідальність їх керівників за стан цієї роботи.

Науковий керівник: старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» *Курганський Олександр Валерійович*.

Мокрянська А. П.

студентка 1-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ У БОРОТБІ З КОРУПЦІЄЮ

Корупція є однією з найактуальніших соціальних проблем сучасності. Більшість дослідників вважають, що корупція стала основною політичною проблемою кінця ХХ століття. Без усяких сумнівів корупція є проблемою, розв'язання якої для багатьох країн є надзвичайно актуальною справою. Дана проблема також не минула і Україну, високий рівень корумпованості якої визнано її політичним керівництвом, законодавчим органом, вітчизняними та зарубіжними аналітиками, відповідними міжнародними інституціями (Михальченко О. Корупція // Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. — К.: Парламентське видавництво, 2011. — С. 369).

Вирішити подібну проблему намагається нещодавно сформований орган — Державне бюро розслідувань. Взагалі це правоохоронний орган України, який було передбачено Кримінально процесуальним кодексом України ще в 2012 р., де було зазначено, що до 20 листопада 2017 р. повноваження прокуратури щодо здійснення досудового слідства мають бути передані ДБР. Але бюро запрацювало 27 листопада 2018 року.

Діяльність роботи ДБР полягає у тому, що воно розслідує кримінальні провадження, в яких в якості підозрюваних учиненні злочинів виступають правоохоронці та судді. Зараз бюро остаточно перебрало на себе функцію досудового (попереднього) слідства від прокуратури. Остання займається слідством починаючи з 1996 року на тимчасовій основі — відповідно до п. 9 Перехідних положень Конституції України.